

Bijen helpen? Een bijenhotel is niet genoeg

Het leven van insecten, met name de wilde bijen, wordt bedreigd en daarmee de planten en voedselgewassen die voor hun voortbestaan van deze bestuivers afhankelijk zijn. Voor mensen die bijen een handje willen helpen, verkopen tuincentra een assortiment aan bijenhotels, bijenbloemenzaden en planten met het label 'bijvriendelijk'. Maar hoe goed bedoeld ook, om de bijen en hun leefomgeving te beschermen is dat niet voldoende. De meeste wilde bijensoorten hebben behoefte aan een ecologische omgeving waar ze jaarlijks over dezelfde drachtplanten als voedselbron kunnen beschikken.

Anja Veerman

Een bijen- of insectenhotel kun je zelf maken of kopen in bijvoorbeeld een tuincentrum. Deze kunstmatige, meestal houten schuilplaats voor insecten kan worden aangevuld met boomstamschijven met gaten in diverse breedtes, bamboe en andere holle stengels. De holtes dienen als nestgelegenheid voor wilde bijen. De opening moet glad zijn zodat de kwetsbare vleugels niet beschadigen. Omdat de verschillende bijensoorten vooral vliegen vanaf maart t/m oktober, wordt geadviseerd de hotels in maart te plaatsen.

Alleen onderdak is echter niet voldoende. De bijen die gebruik willen maken van het bijenhotel, hebben voedsel nodig uit de directe omgeving. Wilde bijen leven voornamelijk van stuifmeel (eiwitten) en nectar (suikers, vitaminen en mineralen) van één of enkele bloeiende planten of bomen. Veel soorten zijn kortlevende, zeer efficiënte bestuivers die in symbiose leven met specifieke plantensoorten, die een bepaalde periode bloeien. De drachtplant weer spiegelt zich soms in hun naam, bijvoorbeeld slangenkruidbij, ranonkelbij en wormkruidbij. Met de bloemen van bij-vriendelijk eenjarig bloemenzaad trek je vooral honingbijen en hommels aan. De bloemen bloeien slechts één jaar en hebben weinig effect op de solitair levende bijen. Die zijn veel kieskeuriger dan de gecultiveerde honingbijen en de hommels, die qua bloemenkeuze generalisten zijn.

Terwijl sociaal levende honingbijen – de enige bijensoort die bij ons niet in het wild leeft en hulp heeft van imkers – probleemloos afstanden kunnen vliegen van gemiddeld 3 kilometer, bestaat het leefgebied van solitaire bijen dikwijls uit slechts enkele tientallen meters. Wil je wilde bijen aantrekken die van nature in jouw omgeving voorkomen, zorg dan voor de juiste en vooral pesticidevrije beplanting in de nabijheid van nestgelegenheid. Het label 'bijvriendelijk', is nog geen garantie dat de planten ook vrij zijn van schadelijke stoffen en dat is belangrijk want door gif wordt het zenuwstelsel aangetast en sterven de bijen.

In Nederland vliegen ongeveer 350 verschillende soorten wilde bijen. Zonder geschikt voedsel en voldoende schuilplekken kunnen zij niet voor nageslacht zorgen en sterven zij uit. De vrouwtjes leggen voor het grootste deel hun eitjes op verzameld stuifmeel met een klein beetje nectar in speciale nestholtes in de grond en een kleiner deel van de wilde bijensoorten doet dat in bovengrondse holtes. Deze eitjes komen in het jaar erna pas uit. Elke soort is anders en heeft een eigen bouwstijl om een nest te maken.

De insectenhotels zijn mooie blikvangers en worden soms door een aantal bijensoorten gebruikt, maar dienen als aanvulling. Het zijn de tuinen, groenstroken en parken die minder netjes en veel natuurlijker moeten zijn om wilde bijen gevarieerde gelegenheid te bieden voor hun nesten, zoals in zand, holle stengels van uitgebloeide planten en tussen stenen en houtstapels.

Bij een natuurlijke omgeving horen ook wilde planten. Wat mensen vrij gemakkelijk onkruid noemen zijn voor bijen en andere insecten belangrijke voedselbronnen. Van de 350 bijensoorten vliegen er bijvoorbeeld 107 soorten op paardenbloemen, het is heel bijvriendelijk om voldoende van deze bloemen te laten staan.

Verdere informatie om wilde bijen te helpen:

www.bijenhotels.nl, <https://bit.ly/362QszS>, <https://bit.ly/34qDtHR>

Kader -----

WIST JE DAT

Nederlandse bloemenhoning – bij voorkeur van de imker uit de directe omgeving – kan helpen bij hooikoorts? Een deel van het stuifmeel (pollen) die de bijen uit de bloemen en planten halen, komt in de honing terecht. Door deze honing te eten, wordt het lichaam blootgesteld aan de boosdoeners van hooikoorts. Aan de ene kant is stuifmeel de oorzaak van hooikoorts. Aan de andere kant kunnen de pollen juist klachten van hooikoorts verminderen.